

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับสัมฤทธิ์ผลของการเรียนวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนในโรงเรียน ที่สุ่มตัวอย่างไว้ 2 โรงเรียน จำนวนครู 35 คน และสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และที่ 5 โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Randon Sampling) มาร้อยละ 10 ของทุกห้องเรียน จำนวนนักเรียน 350 คน แบบสอบถามที่ส่งไปตามครูได้รับคืนมา 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.71 แบบสอบถามนักเรียนได้รับคืนมา 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.57

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากคำตอบของครู

1. ลักษณะทั่วไปของครู ครูที่ตอบแบบสอบถาม 30 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 21 คน ครูโสด 17 คน สมรสแล้ว 13 คน อายุเฉลี่ยของครู คือ 29.53 ปี วุฒิสอนส่วนใหญ่ คือ พ.ม. รองลงมาคือ กศ.บ. มีประสบการณ์ในการสอนคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยแล้วคนละ 5.37 ปี และต่างก็สอนนักเรียนเป็นจำนวนเฉลี่ย 176.33 คน ครูส่วนใหญ่ชอบสอนวิชาประวัติศาสตร์ สาขกล รองลงมาคือ ภูมิศาสตร์ สำหรับวิชาอื่นที่ครูต้องสอนนอกเหนือจากสังคมศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่ คือภาษาไทย รองลงมาคือภาษาอังกฤษ โดยเฉลี่ยแล้วครูสอนสัปดาห์ละ 17.8 ชั่วโมง ครูส่วนใหญ่ ยังต้องช่วยควบคุมมารยาทของนักเรียน และช่วยงานต่าง ๆ ทุกด้านรวมทั้งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของชุมชนนอกเหนือไปจากการสอนด้วย

2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา จากการสำรวจการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ ปรากฏว่าทางโรงเรียนต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมทางด้านนี้บ้าง คือ บางโรงเรียนมีชุมนุมสังคมศึกษา และแทบทุกโรงเรียนมีห้องสมุด กิจกรรมที่ปฏิบัติกันมากเกินร้อยละ 50 ได้แก่ การแนะนำให้นักเรียนอ่านนิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ และจัดทำป้ายประกาศ ป้ายนิเทศเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาและข่าวสารสำคัญ รวมทั้งมีการพานักเรียนไปศึกษา

นอกสถานที่บ้าง และเมื่อจัดให้มีการเสริมหลักสูตรขึ้นนั้น ครูส่วนมากเกินร้อยละ 50 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยทุกครั้ง โดยมีความเห็นว่าจะเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถรวมกิจกรรมการเรียนได้อย่างถูกต้องในขณะที่ครูดำเนินการสอน แต่ในทางตรงข้ามครูจำนวนมากพอสมควรเห็นว่า การที่ให้นักเรียนรวมกิจกรรมทุกครั้งทำให้นักเรียนเบื่อชาต่อการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูจำนวนมากเกินร้อยละ 50 เห็นว่าควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกันให้ทุกวิชาสัมพันธ์กัน และเห็นว่าควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดเป็นบางครั้งที่สำคัญ

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 ไม่มีเวลาพอในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อุปสรรคที่พบบ้างคือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน เมื่อมีปัญหาต้องแก้ไขด้วยตนเอง และเห็นว่า การจัดกิจกรรมที่แฉ่วมา มีส่วนน่าพอใจแต่ยังต้องปรับปรุงอีกมาก

4. ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูส่วนใหญ่เกินร้อยละ 50 มีข้อเสนอแนะว่า ครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมมือในการจัดกิจกรรม มีข้อปลดอยให้เป็นที่ของครูผู้สอนแต่เพียงฝ่ายเดียว ควรลดชั่วโมงสอนของครูลง เพราะครูต้องสอนสัปดาห์ละหลายชั่วโมง อันเป็นเหตุให้ไม่มีเวลาพอที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่น่าสนใจให้แก่กันได้ นอกจากนี้ครูยังขาดอุปกรณ์การสอน และห้องเฉพาะวิชาสังคมศึกษา และต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ได้รับการอบรมหาความรู้ในด้านวิชาการสอนใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น

เกี่ยวกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษากับผลสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร ของการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ แบ่งเป็นแผนกวิทยาศาสตร์จำนวน 171 คน แผนกศิลป์จำนวน 160 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของทั้งสองแผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ เท่ากับ -0.009 แผนกศิลป์ เท่ากับ 0.081 ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ $.05$ แสดงว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนไม่มีส่วนสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชานี้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ปรากฏผลว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชานี้ แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่านักเรียนจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในกิจกรรมก็ตาม จะไม่ทำให้ผลของการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเพิ่มขึ้นหรือลดลงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาก็มีความสำคัญต่อประสบการณ์ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง นับเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ถ้าหากครูได้มีเวลาในการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และให้โอกาสแก่นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ก็จะเป็นผลดีต่อนักเรียนในอันที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ครูยังมีโอกาสทดสอบไต่ถามนักเรียนของตนมีความถนัด ความสามารถทางด้านใด เพื่อจะได้ส่งเสริมได้ถูกต้อง แต่การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นก็ยังมีปัญหาหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

1. ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน

1.1 นักเรียนควรให้ความร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สนใจศึกษาค้นคว้าอ่านหนังสือที่ครูแนะนำ ช่วยจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ จัดหาอุปกรณ์เท่าที่จะทำได้ และร่วมไปศึกษานอกสถานที่กับทางโรงเรียน

1.2 ควรสนใจติดตามข่าวเหตุการณ์ประจำวันจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เข้าฟังปาฐกถา โต้เวที การอภิปรายที่สมาคมหรือสถาบันต่าง ๆ จัดให้มีขึ้น ฟังวิทยากรที่ครูเชิญมาด้วยความสนใจ รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวัดใกล้โรงเรียน ไกลบ้านด้วยความเต็มใจมิต้องให้ครูบังคับ

1.3 ควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ เพื่อบริการสังคม เช่น สมาชิกอาสาประชาต สมาชิกยุวพุทธ สมาชิกยุวบำเพ็ญประโยชน์ สมาชิกสมาคม Y.M.C.A. หรือ Y.W.C.A. เพราะการเข้าร่วมงานกับสมาคมต่าง ๆ นี้ นอกจากจะเกิดประโยชน์แก่สังคมแล้ว ยังช่วยให้มีความรู้รอบตัว และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตด้วย

1.4 ควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- การสะสม เช่น สะสมรูปภาพ หนังสือ ข่าว แสตมป์ เป็นต้น
- ติดต่อกับเพื่อนชาวต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรม

และประเพณีของกันและกัน และยังเป็นการศึกษาด้วย

2. ข้อเสนอแนะแก่ครู

2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่อาจจัดขึ้นในโรงเรียนได้ คือ

2.1.1 ครูสังคมศึกษาทุกคนควรร่วมกันจัดชุมนุมสังคมศึกษาขึ้น ชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมนุม นอกจากนั้นครูควรแนะนำให้นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมนุมทางวิชาการอื่น ๆ และชุมนุมสันตนาการต่าง ๆ แต่ต้องควบคุมไม่ให้นักเรียนเป็นสมาชิกชุมนุมต่าง ๆ มากกว่า 2-3 ชุมนุม เพราะอาจเป็นผลเสียต่อการเรียนในชั้นได้

2.1.2 ควรจัดหาภาพยนตร์ (slide) และฟิล์มสตริป (filmstrip) ไว้ใช้ในโรงเรียน เพราะครูสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น ใช้ประกอบการสอนในชั้นประกอบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือแม้แต่ใช้วัดผลการเรียน

2.1.3 ควรติดต่อขอยืมภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาจากสถานที่ต่าง ๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ วิทยาลัย สถาบัน องค์การต่าง ๆ และสถานทูต มาฉายให้นักเรียนดู

2.1.4 จัดป้ายนิเทศ กระดานข่าว หรือแม่แต่จัดนิทรรศการสังคมศึกษาตามวันสำคัญต่าง ๆ

2.1.5 ควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นครั้งคราว

2.1.6 ควรนำข่าว เหตุการณ์ประจำวันที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษามารายงานทุกวัน

2.1.7 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายเรื่องราวเกี่ยวกับบทเรียนเพื่อให้นักเรียนที่มีความรู้จะได้เพิ่มเติมและสามารถแสดงออกได้

2.1.8 แนะนำให้นักเรียนแสวงหาความรู้รอบตัวมาถามตอบกัน เช่น หลังจากฟังอภิปราย ปาฐกถา โต้วาทิ ตามสถาบันต่าง ๆ ทั้งนี้ยังฝึกให้นักเรียนรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

2.1.9 แนะนำให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จาก หอสมุดแห่งชาติ สถานทูต สำนักแสดงชาวต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการ เรียน และเป็น การส่งเสริมการเรียนอย่างเสรี

2.1.10 จัดให้มีการแข่งขันตอบปัญหาความรู้รอบตัวภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และฝึกให้คิดอย่างรวดเร็ว

2.1.11 ควรจัดให้นักเรียนทำงานเป็นหมู่ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และความรับผิดชอบร่วมกัน

2.1.12 ควรจัดให้มีการสาธิต หรือการแสดงละครประกอบบทเรียนทางสังคมศึกษาตามโอกาสอันควร

2.1.13 พยายามใช้แหล่งความรู้และวิทยากรในชุมชนใกล้โรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด

2.1.14 ควรสนับสนุนและพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่บ้าง นอกจากนั้น ควรพาหรือแนะนำนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การบวชนาค หอจดถุน เวียนเทียน หอคณปา เป็นต้น

2.1.15 ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษาขึ้นในโรงเรียน หรือ รวมเป็นกลุ่มโรงเรียน

2.2 ควรมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ระหว่างครูสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ในระดับเดียวกัน และสังเกตการจัดกิจกรรม ของโรงเรียนต่าง ๆ

2.3 พยายามชี้แจงหรือแสดงให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรสังคมศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การเรียนแล้วยังนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อีกด้วย

2.4 ครูผู้สอนควรทำบันทึกรายงานผลงานของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อแสดงถึงประโยชน์และสิ่ง ที่ควรปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ จะใช้เป็นหลักฐานให้ผู้บริหารได้สนับสนุน และแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.5 เมื่อมีปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือ ครูอาจแก้ไขได้ดังนี้

- 2.5.1 ให้นักเรียนช่วยจัดทำอุปกรณ์ประกอบการเรียน เช่น แผนที่ แผนภูมิ
- 2.5.2 สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดและค้นคว้าด้วยตนเอง
- 2.5.3 ขอความร่วมมือจากเพื่อนครูด้วยกันในการจัดทำ
- 2.5.4 ปรับปรุงอุปกรณ์การสอนหนังสือที่มีอยู่เดิมให้ใช้การได้ดีขึ้น
- 2.5.5 มีการแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ต่าง ๆ กับโรงเรียนมัธยมใกล้เคียง
- 2.5.6 ให้นักเรียนขอยืมเครื่องโสตทัศนูปกรณ์จากสถานที่ต่าง ๆ เช่น

ศูนย์วัสดุการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สถานทูต และสำนักข่าวสารต่าง ๆ

3. ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร

- 3.1 ควรจัดเวลาสอนของครูให้พอเหมาะ เพื่อที่ครูจะได้มีเวลาเหลือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่น่าสนใจได้
- 3.2 ควรกำหนดเวลาสำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนไว้ในตารางสอนของโรงเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้ใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมพิเศษได้โดยสม่ำเสมอ
- 3.3 สนับสนุนให้จัดตั้งชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมนุมวัฒนธรรมไทย ชุมนุมยุวพุทธ และชุมนุมอื่น ๆ ที่นักเรียนสนใจ โดยส่งเสริมให้บริการและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้สถานที่ งบประมาณ และความช่วยเหลือทางวิชาการ เป็นต้น
- 3.4 ควรจัดให้มีห้องโสตทัศนศึกษาหรือห้องสังคมศึกษาโดยเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดหาและเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ
- 3.5 ให้ความสะดวกแก่ครูในการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ การติดต่อเชิญวิทยากร สนับสนุนให้กำลังใจแก่ครูที่ทำงานทางด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างจริงจัง โดยถือว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเป็นผลงานทางวิชาการของครูด้วย
- 3.6 ควรให้โรงเรียนเป็นสมาชิก โครงการโรงเรียนสมทบเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (Associated School Project) เพื่อที่ชุมนุมสังคมศึกษาของโรงเรียนจะได้มีโอกาสจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ และนำผลงานมาจัดนิทรรศการร่วมกับโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งจัดขึ้นในบริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในวันที่ตรงกับวันสหประชาชาติของทุกปี

3.7 ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ

4. ข้อเสนอแนะแก่สถาบันฝึกหัดครู

4.1 สถาบันฝึกหัดครูในฐานะที่เป็นผู้ผลิตครูในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงควรเน้นความสำคัญของวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ลงในวิชา วิธีสอนวิชาเฉพาะ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้เกิดแนวความคิดเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติต่อไป

4.2 สถาบันฝึกหัดครูควรจัดให้มีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ให้บัณฑิตนักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติ เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมในขณะที่ตนทำการสอนต่อไป

4.3 ควรจัดให้มีวิชาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Student Activity Program) ไว้ในหลักสูตรของสถาบัน และต้องเน้นให้บัณฑิตนักศึกษาเห็นว่าการจัดหรือการเข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นหน้าที่ประการหนึ่งของครูและมีความสำคัญ หากกับการสอนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียน

5. ข้อเสนอแนะแก่กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการควรเน้นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ในหลักสูตร เพื่อให้โรงเรียนจะได้มีแนวทางในการจัดกิจกรรม และรับนโยบายไปปฏิบัติตามอย่างทั่วถึง นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมอำนวยความสะดวกในสถานต่าง ๆ เช่น จัดสรรเงินงบประมาณในการสร้างห้องสมุด ห้องเฉพาะวิชา ห้องสหนาการ อุปกรณ์ต่าง ๆ และควรสนับสนุนให้มีการจัดอบรมครูประจำการ (Inservice Training) อย่างสม่ำเสมอ

6. ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

ผู้สนใจเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรทำการวิจัยให้ลึกซึ้งและกว้างขวางต่อไป ดังนี้

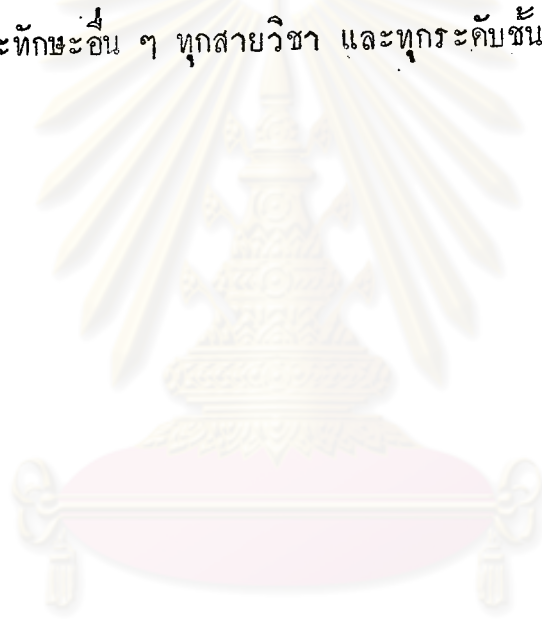
หาความสัมพันธ์ระหว่างการรวมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับสัมฤทธิผลในการเรียนวิชาเฉพาะอย่างอื่น

เปรียบเทียบสัมฤทธิผลในการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร

หาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา กับ
ความรู้รอบตัวด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกวิชาและทุกระดับชั้น

ประการสำคัญคือ นักจิตวิทยาการศึกษาควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์
ระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับพัฒนาการของนักเรียนทางด้านบุคลิกภาพ (Personality
Development) มโนทัศน์ทางการเมือง (Political Concept) สังคมประภิต
(Socialization) และทักษะอื่น ๆ ทุกสายวิชา และทุกระดับชั้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย